

Stav konca odpadu pri chýbajúcich vnútroštátnych kritériách

Legislatíva odpadového hospodárstva upravuje inštitút „stav konca odpadu“, ktorý umožňuje, aby sa určitý špecifický odpad prestal považovať za odpad.

Úvod

Právna úprava „stavu konca odpadu“ je zakotvená v ustanovení § 2 ods. 5 zákona o odpadoch¹ a má svoj pôvod v článku 6 Smernice o odpadoch².

Všeobecné podmienky stavu konca odpadu sú nasledovné:

- látka alebo vec sa bežne používa na špecifické účely,
- pre látku alebo vec existuje trh alebo je po nej dopyt,
- látka alebo vec spĺňa technické požiadavky na špecifické účely a spĺňa požiadavky ustanovené v právnych predpisoch a technických normách, ktoré sa uplatňujú na výrobky, a
- použitie látky alebo veci nepovedie k celkovým nepriaznivým vplyvom na životné prostredie alebo zdravie ľudí.

Na to, aby bolo možné dospieť k rozhodnutiu o stave konca odpadu, však musia byť v zmysle zákona o odpadoch zároveň splnené nasledovné podmienky:

- Odpad musí prejsť niektorou z činností zhodnocovania vrátane recyklácie; a
- Musí ísť o odpad, pre ktorý boli ustanovené osobitné kritériá v legislatíve Európskej únie alebo na vnútroštátnej úrovni prostredníctvom vykonávacieho predpisu a tento odpad ich zároveň spĺňa.

Z uvedeného vyplýva, že aj v prípade, ak by odpad spĺňal vyššie uvedené všeobecné podmienky, neznamená to automaticky, že príslušný odpad je spôsobilý dosiahnuť stav konca odpadu, keďže nevyhnutnou podmienkou je existencia špecifickej legislatívy, či

už na úrovni Európskej únie alebo na vnútroštátnej úrovni, vzťahujúcej sa ku konkrétnemu odpadu.

Kým na úrovni Európskej únie boli v súvislosti s niektorými odpadmi prijaté osobitné kritériá³, v rámci slovenskej vnútroštátnej úpravy k tomu doposiaľ nedošlo, takže použitie inštitútu stavu konca odpadu je značne obmedzené.

V tejto súvislosti však Smernica o odpadoch obsahuje ešte jedno ustanovenie, ktoré v zákone o odpadoch nenájdeme. Podľa článku 6 ods. 4 Smernice o odpadoch môže členský štát v jednotlivom prípade rozhodnúť, že určitý odpad prestal byť odpadom, a to aj bez toho, aby bola v tejto súvislosti prijatá osobitná legislatíva. V danom prípade musia byť rešpektované len vyššie spomínané všeobecné podmienky stavu konca odpadu (§ 2 ods. 5 písm. a) až d) zákona o odpadoch).

Znamená to teda, že je možné v podmienkach Slovenskej republiky žiadať o vydanie rozhodnutia, že určitý odpad prestal byť odpadom aj v prípade, ak nejde o odpad, ktorý spĺňa špecifické kritériá stanovené v legislatíve Európskej únie?

Podobnou otázkou sa zaoberal Súdny dvor EÚ aj v nižšie rozobratom prípade C-212/2018.4

Prípád C-212/18 ohľadom konca stavu odpadu

Súdny dvor EÚ posudzoval prípad talianskej spoločnosti Prato Nevoso Termo Energy Srl („Prato Nevoso“), ktorá žiadala o vydanie povolenia, aby mohla nahradiť metán ako zdroj paliva

jej zariadenia na výrobu elektrickej energie za biokvapalinu, konkrétne rastlinným olejom pochádzajúcim zo zberu a chemického spracovania použitého kuchynského oleja, zvyškov z rafinácie rastlinných olejov a zvyškov z umývania nádrží na ich uskladnenie („rastlinný olej“).

Rastlinný olej mala spoločnosť Prato Nevoso nakupovať od spoločnosti ALSO, ktorá mala povolenie uvádzať tento rastlinný olej na trh ako produkt, ktorý prestal byť v stave odpadu, a to na použitie spojené s výrobou bioafaty.

Spoločnosti Prato Nevoso bolo odmietnuté vydanie príslušného povolenia z dôvodu, že spomínaný rastlinný olej sa nenachádzal na zozname povolených palív podľa talianskych predpisov, a preto ho bolo potrebné považovať za odpad.

K uvedenému došlo aj napriek tomu, že rastlinný olej spĺňal technické normy na kvapalné biopalivo, mal svoj vlastný trh ako palivo a že v rámci povolovacieho konania spoločnosť Prato Nevoso predložila technickú správu, podľa ktorej by environmentálna bilancia nahradenia metánu rastlinným olejom bola pozitívna.

Súdny dvor EÚ v tejto súvislosti posudzoval, či je talianska právna úprava

v súlade s čl. 6 ods. 1 a 4 Smernice o odpadoch, keď neumožňuje povoloaciemu orgánu v jednotlivom prípade posúdiť, či príslušná látka stratila povahu odpadu v prípade, ak sa nenachádza na zozname schválených palív. Súdny dvor EÚ posudzoval dotknutú taliansku právnu úpravu s článkom 13 ods. 1 Smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie.⁵

Právo členského štátu ohľadom konca stavu odpadu má svoje limity

Súdny dvor dospel k záveru, že v otázke stavu konca odpadu členské štáty disponujú širokou mierou voľnej úvahy a pri neexistencii legislatívy na úrovni Európskej únie môžu zaujať také stanovisko, že dodržiavanie podmienok ukončenia stavu odpadu možno zaručiť len prostredníctvom definovania kritérií vo vnútroštátnom právnom predpise. Inými slovami, je právom členského štátu vydať v konkrétnom prípade rozhodnutie o konci stavu odpadu, nie povinnosť.⁶

Taktiež doplnil, že členské štáty môžu po zohľadnení relevantných skutočností a najnovšieho stavu poznatkov rozhodnúť, že pre niektoré druhy odpadov sa nestanovia ani kritériá, ani možnosť individuálneho rozhodnutia konštatujúceho stav konca odpadu.

Na druhej strane však Súdny dvor EÚ konštatoval, že uvedená voľná úvaha nesmie byť bezbrehá. Podľa Súdneho dvora EÚ v tomto prípade prináleží vnútroštátnemu súdu, aby určil, či nezapísanie rastlinných olejov do zoznamu povolených palív nevyplýva zo zjavne nesprávneho posúdenia ohľadom splnenia podmienok uvedených v článku 6 ods. 1 Smernice o odpadoch.

Tým Súdny dvor EÚ pripustil, že aj v prípade, ak v konkrétnom prípade vnútroštátna právna úprava neumožňuje stav konca odpadu, sú vnútroštátne súdy oprávnené posudzovať, či je takýto postup opodstatnený. Limitom voľnej úvahy členských štátov v tejto súvislosti je environmentálny cieľ Smernice o odpadoch.

Podľa nášho názoru je potrebné tieto závery Súdneho dvora vykladať tak, že aj v prípade, ak vnútroštátna právna úprava neobsahuje osobitné kritériá ohľadom stavu konca odpadu a zároveň výslovne neumožňuje rozhodnúť o stave konca odpadu v jednotlivom konaní, členský štát je povinný zaoberať sa oprávnenou žiadosťou subjektov ohľadom odpadov, ktoré naplňajú kritériá stanovené v § 2 ods. 5 zákona o odpadoch, resp. čl. 6 ods. 1 Smernice o odpadoch.

Relatívnosť stavu konca odpadu

Spoločnosť Prato Nevoso mala záujem využívať ako zdroj paliva látku, ktorá na účely využívania ako paliva predstavovala odpad, no na účely výroby bionafty predstavovala produkt, ktorý prestal byť odpadom. V tejto súvislosti Súdny dvor EÚ konštatoval, že samotná skutočnosť, že určitý odpad stráca povahu odpadu pre určité použitie, neznamená, že tento odpad prestáva byť odpadom, keď sa používa na iné účely. Splnenie podmienok stavu konca odpadu sa musí posudzovať pri každom použití samostatne.

Záver

Z rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vyplýva, že členské štáty sú v niektorých prípadoch povinné zaoberať sa žiadosťami ohľadom stavu konca odpadu aj v prípade, ak vnútroštátne právo neustanovuje osobitné kritériá stavu konca odpadu, prípadne osobitné konanie, v rámci ktorého by sa stav konca odpadu posudzoval.

Mgr. Mária Sadloňová

Eversheds Sutherland, advokátska kancelária, s.r.o.

1 Zákon č. 79/2015 Z. z.

2 Smernica č. 2008/98/ES.

3 Pozri nariadenie Rady (EÚ) č. 333/2011, nariadenie Komisie (EÚ) č. 1179/2012, nariadenie Komisie (EÚ) č. 715/2013.

4 Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie („Súdny dvor EÚ“) vo veci C-212/18 zo dňa 24. 10. 2019.

5 Smernica č. 2009/28/ES.

6 Pozri aj rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-60/18 zo dňa 28. 3. 2019.